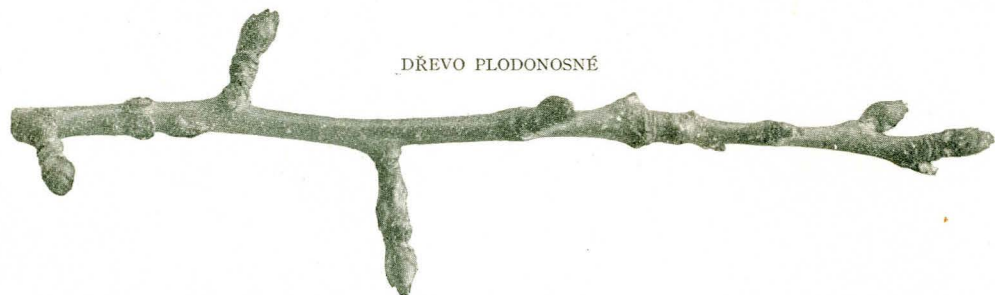


DĚKANKA ČERVENCOVÁ

Juli-Dechantsbirne - Doyenné de Juillet



LETOROST



DŘEVO PLODONOSNÉ

DĚKANKA ČERVENCOVÁ

Ke konci července, současně asi s hruškou „Červencovou“, vždy však o nějaký den dříve než „Magdalenka“, uzrává sice malá, ale sličně zbarvená a chutná (nejchutnější z nejranějších) hruška „Děkanka červencová“.

V pojmenování této hrušky panuje však veliký zmatek, a není vše, co se pod tímto jménem prodává, to, co má být. Nejvíce rozšířena jest pod tímto jménem o něco větší, ale později zrající, zelenavě žlutavá, na obou koncích stejně zúžená, uprostřed baňatá „Bergamotka letní“ (Runde Mundnetzbirne), která se naší hrušce ani nijak nepodobá, ale jest velmi chutná; také i její strom se liší velice od Děkanky červencové: jest v době rašení a i později celý šedivý. Také děkan Rössler obdržel tuto poslední od Diela v r. 1817 a zapsal ji ve svůj soupis pod čís. 285 „Děkanka letní“.

O původu Děkanky červencové se zprávy velice různí. Pravdě nejspíše pochází asi z Belgie, ač i Francouzové si ji vlastní, pokládají ji za nejlepší ranou hrušku, řadí ji do prvního výběru a šíří ji na vše strany.

U nás nalézáme ji pravou zřídka, a to jen ve starých panských sadech, byla však přece zvláště z poříčí Ohře tak doporučena, že byla pojata do normálního výběru pro království České a v důsledku toho i do „Českého ovoce“.

O této hrušce lze říci, že roste a daří se jí v každé, pro hrušky vůbec způsobilé půdě, ale libé chuti nabývá jen v půdě teplé, hluboké a dostatečně vlhounké; v půdě příliš suché zůstanou plody velmi drobné a neúhledné. Poloha nerozhoduje a vyvinuje se velmi dobře ještě v poloze vysoké; v té jest arciž nutno pěstovati ji v tvaru volně rostoucího krsku na plánce šlechtěného, neboť na kdouli se jí špatně daří. Ale jinak zůstává až do stáří úplně zdravá, plísni netrpí a mrazy jí neškodí. Ploditi začíná brzo, plodí velice hojně a stále.

Vysokokmen jest pro ni nejvhodnější tvar, pak polokmen, a hodí se zvláště do zahrad domácích. Do polních sadů se hodí taktéž výborně, ale poněvadž zraje ihned po třešních, dokud ještě bývá na poli úroda, způsobuje česání její, tak jako třešní, škodu na polní úrodě.

Z mládí roste bujně, pěkně do výše a rozvětňuje se v korunu kulovitou nebo vysokokulovitou, řídce olistnělou, větve se pak rády sklánějí pod tíhou plodů. S dostavivší se plodností vzrůst se mírní, takže letorosty, zprvu dlouhé a štíhlé, narůstají později jen krátké a slabší; ke konci bývají o něco silnější, pod oky jsou velice mírně zprohýbány, barvy na

způsob kůže žlutavé, po jedné straně červenější; mimo to bývají dosti hustě posety zcela nenápadnými píhami.

Silně vyvinutá oka málo odstávají, mívají špičku roztřepenou, šupiny hnědé a šedě vroubené a jsou na patkách do výše oka vydutých, téměř oblých a žebérka jsou jako naznačena; oka na spodní části letorostu se nalézající bývají slabší a štíhlejší, více odstávají a jsou jako by dvojitá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky jsou jasně zelené, vespod lehounce ochmýřené a jsou na červenavých řapících. Později, po úplném vývoji listu, bývají na spodní části letorostu největší, až 90 mm dlouhé a 63 mm široké, silné, tmavě zelené, po délce srpkovitě, na šíř na způsob člunku prohnuté a mají kraj tupě pilovitě zoubkovaný, jsou na řapících dlouhých až 45 mm. Ke konci letorostu jsou však listy mnohem menší, na kratších řapících nitovitými palisty opatřených; většina, zvláště spodních, má podle sebe obyčejně po dvou velmi úzce kopinatých vedlejších listech; listy příplodní bývají ještě větší než jak zprvu uvedeno, na řapících až 100 mm dlouhých. Květních poupat se vyvíjí po všech letorostech veliké množství, z těch vykvétají as 34 mm v průměru mající květy, z podlouze okrouhlých, skoro plochých plátků řídce sestavené a zdobené fialovými prášničky, v malých chomáčcích.

Velikost plodů znázorněna jest příloženým barevným obrazem, na němž i tvary jejich jsou velmi dobře vystiženy: k zhotovení jeho sloužily plody s vysokého stromu, jež vážily po 60—80 g. Tvar se málo různí a jen řídkou výjimkou se vyskytují plody ke stopce více protáhlé, s temenem širším, asi tak, jak znázorněno černým obrazem průřezu.

V malé, mělké jamce, nebo prostě na zakulaceném temeni plodu, vězí poměrně velký, otevřený kalich, z hrubších, vztyčených plátků tak sestavený, že plátek plátku téměř se dotýká; plátky mají odspodu barvu plodu, převislé jich špičky bývají však buď suché anebo šedivé; ale vyskytují se také plody, jejichž kalich bývá neúplný, úšty jeho maličké, za to však bývá vyplněn uschlými tyčinkami.

Žlutá, dílem i rezavě zelenavá stopka bývá nesterjně dlouhá, mnohdy jen krátká a v hlubokou, hrbolatou jamku vtlačena, jindy bývá dlouhá, polozdužnělá, tu bývá buď jen na špičku plodu přitlačena, nebo přechází náhle v plod.

Jemná, mdle lesklá, zelenavě žlutá slupka mívá stranu sluncem ožehlou více žlutou a pěkně začervenalou, červeň ta se rozptyluje tečkovitě až i na stranu zastíněnou; některé plody bývají vůbec jen červeně tečkovány; jemné, žlutavé, červenavě vroubené, ve žlutém jen rzivé píhy pokrývají dosti hustě, ale nenápadně celý plod, blíže kalicha vyskytuje se někdy drobounká rez.

Bělavá, jemná dužina jest plna šťávy, zpola se rozplývá, chuť její jest dobrá, nasládlá, schází jen, aby byla více kořenitá; jest přes to chutnější než ostatní současně zrající hrušky.

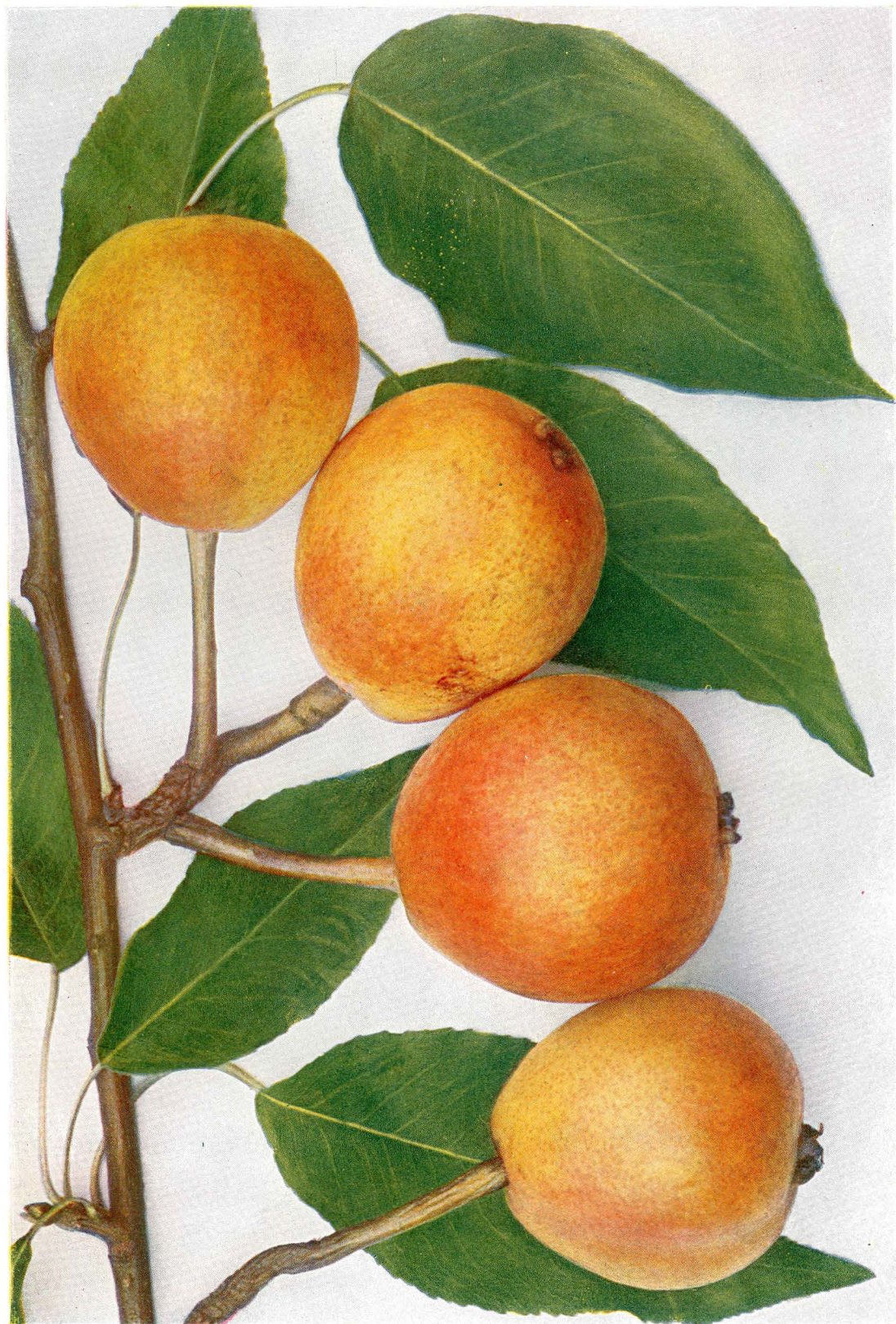
Dobu česání nutno vystihnouti podle počasí, ale dobře jest česati ji dříve; jakmile začíná zelená barva blednouti, což se stává asi v polovici července, jest nejlépe dospělé plody protrhati, načež po několika dnech dospívají a libou, sladkou vůni vydávají, ostatní, na stromě ponechané, taktéž v několika dnech dojdou. Jakmile uzrála, nevydrží déle 3—4 dnů; dlouho na stromě ponechána, ztrácí nejen šťávu, nýbrž i chuť.

Hrubší zrninou obklopený jaderník má malou, dutou osu a chová v malých pouzdrech plně vyvinutá, dlouze zašpičatělá, světle hnědá jádra.

Jest dobrá na stůl a jsouc nejranější, dobře se prodává na trhu. Dá se také dobře sušiti; pro větší obchod jest příliš malá.

V zahradách Zemského pomologického ústavu jest chována pod jménem „Červencová děkanka“ čís. 212. Popisy její se nalézají v „Handbuch der Obstkunde“ čís. 176, Die Julius Dechantsbirne — Léroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 444, Doyenné de Juillet.

Dále se jí příkládají synonyma: Letní děkanka, Juli Dechantsbirne, Beurré-Blanc d'Été des Allemands, Doyenné d'Été, Jolimont Précoce, Joli-Mont, Leroy-Jolimont, Poire de Juillet, Roi Jolimont, Saint-Michel d'Été, Summer Doyenné.



DĚKANKA ČERVENCOVÁ – *Juli-Dechantsbirne*. – *Doyenné de Juillet*.

ŘÍHA, Jan. České ovoce I. Hrušky. 3. nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.